

Socializem je ključ do tvornic, ktere so sedaj zaprte.

DELAVCI!
Naprej za svobodo in pravice svoje! Izgubiti ne morete ničesar, pridobite pa lahko vse.
Naročnina (subscription):
\$1.00 na leto, 75c na pol leta za Ameriko (\$1.50 per year, 75c half year in America. \$2 na leto, \$1 pol leta za Evropo (\$2 per year \$1 per half year for Europe.

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA RUDSTVA.
THIS PAPER IS DEVOTED TO THE INTERESTS OF THE WORKING CLASS.

Štev. (No.) 35.

Chicago, Ill., 12. maja (May), 1908.

Leto (Vol.) III.

Dve konvenciji.

Včeraj, to je v ponedeljek dne 11. maja otvorjeni sta v Chicagu dve konvenciji. Obe konvenciji sta važni, zelo važni za nas slovenske socialiste v Ameriki.

V Brands dvorani, na voglu Erie in North Clark ceste, se vrši nacionalna konvencija ameriške socialistične stranke.

A v Narodni dvorani, na voglu Centre in 18. ulice se pa vrši izvanredna konvencija Slovenske Narodne Podporne Jednote.

Odvce bi bilo, še enkrat povdarjati važnost socialistične konvencije. Sodržni, ki zborujejo v Chicagu te dni, so reprezentanti delavskega razreda; reprezentanti mezdnih sužnjev, ki stojijo pod internacionalno rdečo zastavo v boju proti delavskemu robstvu. Edini pravi zastopniki iz delavstva za delavstvo so. Nad štiriidesetstose politično organiziranih delavcev v Združenih državah je zastopanih na ti konvenciji.

Velika je naloga ameriške socialistične stranke. Dalekosežni so njeni nameni in zvišen njen cilj. In kakor je v Ameriki veliko izkoriščanje po kapitalizmu, veliko zatiranje in velika krivica, ki se godi mezdnim delavcem, tako mora biti tudi strankino delo veliko. Vstrajno, požrtvovalno in monahljivo mora biti delo na polju socializma.

Boj proti razredu tiranov ne sme samo vstrajati, temveč raztegniti se mora na vse fronte: milijone mezdnih sužnjev je treba privedi v veliko proletarsko armado bojevnikov. Za to veliko delo je pa treba premišljenih načrtov, treba je osredotočenja zdravih idej, ki katerih sledi resničen uspeh.

In to je naloga sodržov delegatov. Nacionalna konvencija bo razpravljala delo v veliko večji meri, kot je bilo doslej; dopolnila bo delo strankin program in zahtevala vsa pota, po katerih nam je hoditi naproti našim ciljem in žeti uspehe, na ktere bode bodoča konvencija še bolj ponosna, kakor je ta na dosedanja.

Še drug važen namen ima socialistična konvencija. Prihodnja ga novembra bode protokolo štiri leta odkar je socialistični kandidati za predsednika Združenih držav, sodr. Eugene V. Debs, priporil stranki nekaj več 400.000 glasov. Volilni boj se zopet bliža. In sodržni delegatje bodo te dni nominirali kandidata za predsednika in podpredsednika, za ktera bode zavodil ameriški proletarijat dal zopet svoje glasove.

Mi slovenski socialisti potrjavljamo to konvencijo! Vsak sodrug mora te dni v duhu pobititi proti Chicagu — saj se gre za interese, za ktere se tudi mi borimo, gre se za ideje, ki so tudi nam svete, — želje delegatov — tudi naše želje.

Važna za slovenske sodržne je tudi konvencija Slovenske Narodne Podporne Jednote.

O vzrokih, ki so terjali to konvencijo, ne bomo govorili; znani so že dovolj, zlasti so pa znani br. delegatom. Konvencija je tukaj, in vsakdo, komur je pri sreči ta priložnost, podporniška organizacija mora želiti, da se naredi konec temu boju v jednoti.

“Proletarec”, kot glasilo slovenske socialistične stranke v Ameriki, nima sicer nobenih interesov pri S. N. P. J., toda zastopa pa interese posameznih sodržgov, ki so brez naloga vsi želiti te jednote in ti interesi so isti, kakor za vse ostale trezmonistične člane: da se jednota ohrani, vtrdi in popne do napredka. Na konvenciji so mnogi naši sodržni kot delegatje. Zeleni bi, da ti sodržni delujejo najbolje v ohranitev in napredku jednote, ne oziraje se na osebne konflikte, ktere so povzročili in povzročijo tako radi oni plitvomislno ljudje, ki stavijo koristolovstvo pred vsa načela. Koristolovstvo v jednoti naj se naredi konec enkrat za vselej! — to bode glavna in nepremakljiva točka v programu sodržgov-delegatov.

V nadi, da nam prinese konvencija zaželjeni mir želim delegatom S. N. P. J. najlepše uspehe.

Pozdravljeni delegatje socialistične nacionalne konvencije!
Pozdravljeni delegatje Slovenske Narodne Podporne Jednote!

Kapitalistični sistem proizvajanja je tak, da je vedno več delavcev, kakor pa dela.

Taft, Fairbanks, Cannon, Hughes, Knox in Foraker, republikanski kandidati za predsedniško nominacijo, so sami advokati in to zagovorniki velikih korporacij. Ameriški proletarijat bode poražen, naj zmaga kterikoli iz med teh.

Socialistom očitajo, da hočejo nekaj “deliti”. Resnica! Socialistom hoče tako lepo razdeliti — delo, da bodejo dobili svoje deleže tudi delanci in profitumparji, a ko bodejo hoteli kaj imeti od delavskega produkta. Vsak zaveden delavec se mora veseliti te “delitve”.

Vojni tajnik Taft ima \$1000 mesečne plače. In tisočki mu padajo v žep vsak mesec, brez ozira na to, če Taft sedi v svojem uradu v Washingtonu, ali se pa potepa okrog po Ameriki in lovi volivce, ki naj glasujejo za ta vojni grafit. Pri navadnem državljanu bi bilo spravljeno tako mesečne plače za brezdelno življenje — tatvina.

Vsi kapitalisti so razredno zavaden, potem naj to vedo ali ne. Opazovati jih je samo treba, kadar se na kterikoli plat v nevarnosti njih kapitalistični interesi; kako takrat nastopijo vzajemno in branijo svoje interese. Zavedajo se, da se morajo boriti za koristi kapitalizma celo takrat, ko kričijo na vsa usta, da “ni razrednega boja”. Toda kapitalisti so prebrisani — zato pa vladajo.

Ko je zadnji jesen v New Yorku razsajala finančna panika, sta Roosevelt in zvezniki blaginji Cortelyou hitro povabila Morgana in mu dala zveznico blaginjo na razpolago, s pomočjo ktere je potem Morgan “rešil” delo. Kapitalistični listi pa zidaj poročajo, da je Morganova korporacija ravno kar izgubila \$10.000.000 posebnih dividende morda v “rešitvah” gotovih “snekerjev”. Tako reka-jejo kapitalisti propadlo delo!

Kapitalistično besopisje na Zapadu je popolnoma prezelo zadnji predsedniško poslanico. Svoječusno so ti listi z velikim vriskom priobčevali Rooseveltove poslanice in jim navadno dodajali dolge urodniške komentare. Danes ni tega več. Lep dokaz da predsednik ponekod preseda za svojim lastnim strankami. Njegovi lastni pristavi s tem dokazujejo, da predsednik ne pove nič, kolikor bolj pogostoma zine.

“Jaz in moje ljudstvo.” To je najnovejša fraza, katero rabi predsednik Združenih držav v svojih formalnih in uradnih listinah. Nikdar se ni še slišalo, da bi kateri predsednik izrekel te besede. Taki izrazi navadno pridejo iz ust angleškega kralja ali ruskega carja, nikakor pa ne iz ust moža, ki je predsednik kake republike. Ljudstvo Združenih držav ne pripada predsedniku. Ako je kakšno podobno sorodstvo med zadnjim in ljudstvom, tedaj je predsednik podložen ljudstvu, ne pa ljudstvo njemu.

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Kardinal Gibbons je dejal pred nekaj dnevi v New Yorku, da na svetu je ni svobodnoje dežele, kot je Amerika, in da na svetu je ni bolj prosperitetno dežele, kot je Amerika. Dalje je rekel kardinal, da kdorkoli v Ameriki pade v nevoljo, ta si je sam kriv. Suro Mike! Milijoni delavcev so si sami krivi, da nimajo sedaj dela! Tisoči siromakov so si sami krivi, da nimajo kaj jesti! Čemu pa so proletari na svetu! Revož, si je menda že svojega rojstva sam kriv! Kardinal Gibbons si pa tudi ni sam kriv, da se odeva v zlato in svilu, o, ne! Krivi so tega zopet neumni ljudje! Kardinal je “class conscious”. On se dobro zaveda svojega razreda — milijonarjev, gladkih velepožerljivih izesavačev in profitumparjev. V tem razredu šloveskih stvarov je res velika svoboda in nevsahljiva prosperiteta. Ali si kardinal Gibbons sploh želi, da ktera druga nebesa? “God knows...”

Od blizo in daleč

“Po volitvah.” Sodna obravnava proti Fred D. Warrenu, uredniku “Appeal to Reasona”, ktera bi se imela pričeti 4. maja, je preložena do meseca novembra t. l.

Posledice krize. V Chicagu je s 1. majem 160 salunov zaprlo vrata. 1. maja je bilo namreč treba plačati polletno krémarsko licenco, ki znaša \$500, a vsled slabega businessa, ki je posledica krize, ni mnogi gostilničar tega mogel storiti, nakar je raje zaprl salun.

V New Yorku je enaka vsoda zadela 300 salunov.

Anarhizem v senatu. V washingtonski senatu zbornici je senator Teller (Colorado) 8. t. m. izrekel besede, ktere bi vsakemu drugemu državljanu, ki ni slučajno senator in vrhotege prizričeno slavne vlade, pritisnil le preut anarhista. In se deportiralo se ga bi če ni rojen ali naturaliziran državljan.

Senator Teller je v zbornici protestiral proti vladnim vslužbenecem, kteri po poselnem pripravilu Roosevelta stopajo na prste raznim lesnim družbam proti razdelitvi gozdov na Zapadu. Je zil se je na vladni oddelek za gospodarstvo in očitil tudi nekterim se autorjem da niso varovali gozde, da delajo zabavo par bogatincem! Nazadnje se je Teller tako razgred, da je jezno vzkliknil:

“Najradje bi videl, da se s temi ljudmi (vladnimi uradniki) za varstvo gozdov; obračuna po stari in dobri ameriški navadi izven sodišč.”

“Stara in dobra ameriška navada obračunov izven sodišč”, ktero priporoča senator Teller, je zakon pišk in revolverjev.” Ta zakon je vladal eno dni, ko je s. m. vsak Amerikane sodišče v konjskem seulu, zakone pa za — jasnou. Senator, isti senator, kteri je po običaju prasadil, varovati u. stavo in zakone Združenih držav, pripravilo torej — amor klanje in pobujanje, kar ni moral bodjo storiti niti sam “La-Questione Sociale”, kteremu je predsednik Roosevelt odjel postni debit.

Antimilitaristična propaganda. Iz Stockholma poročajo, da se je razvila v Švedski velika antimilitaristična propaganda. Samobsebi je uniljivo, da duša te propagande je socialistična stranka. Zlasti se na tem polju veliko trudi takozvana “Zveza mladeničev”. Ta zveza ima nalogo agitirati med vojaki in jim deliti antimilitaristično štivo. Vsebh je agitacije je veliki navdušenjevanje za patrijotki zem in “domovino” vedno bolj pojema med vojaki. Vlada sloer nasprotuje temu gibanju, izdala je zakon proti antimilitaristični propagandi, toda vrli oratorji nadaljujejo kljub tem zaprekam boj proti militarizmu.

Vojaske čete proti strajkarjem. V promemogovniškem okraju Hillard v Pennsylvaniji je 30. aprila zastrajkalo tristo promemogov. Strajkarji zahtevajo, da se odslovo njih nemški tovariši Sarif A. M. Campbell v Butler-Pa. je pa vložil prošnjo pri governorju, da ta odpošle dve konvenciji konstablarjev in strajkarski okraj.

Bojna organizacija. Varsava, 9. maja. — Tukaj so polnili izvohalni glavni stan skrine revolucionajno bojne organizacije. Tristo oseb, v večini delavcev so atretirali. Našli so tudi veliko zalogo orožja: pišk, revolverjev in okrog petsto patron. O. rožje in strelivo je bilo zakopano na nekem vrtu.

Ruska vlada je v zadnjih dneh skoraj vsiljivo razširjala vesti o pomirbi po deželi. Dobri ljudje so že začeli verjeti, da je revolucija popolnoma pooptepana. A vendar prihajajo vre in kipi in sicer na vseh koneh in krajih. Prav v zadnjem času je poljeja razkrila dve zaroti, ki spominjata na najviharnejše čase re-

volucije. Na črnem morju so se zarotili mornarji, da izvrše nekaj podobnega, kakor nekdanj bojni ladja “Knjaz Potemkin”. Mornarje bi bila zapustila luko, na morju bi bili mornarji pometali častnike, kar jih ni bilo v zaroti, z ladjo pa bi se vrnila pred Odso, da bi jo bombardirala, zavzela in ustanovila neodvisno vlado. V Peterburgu so pa razkriji vojaško zaroto. Dvesto ljudi so zaprli med njimi je več političnih voditeljev, dijakov, učiteljev in vojakov. O varnosti carizma se moretorej kvačjemu sanjati.

Klic iz Douglasa, Alaska. Organiziranemu delavstvu v Ameriki, zlasti pa članom Western Federation of Miners: Douglas Island Miners Union šteje 109 od Western Federation of Miners je bila organizirana 1. aprila 1907 v namenom, zboljšati položaj rudarjev v rudarskem okraju Juneau in v splošno korist vseh delavcev v Alaski. Rudarsko okrajje Juneau se razteza severno do Skagway-a in južno do San Demisa, 450 milj v razdalju.

Ta organizacija, ktera je začela boj proti stranknemu izkoriščanju v najgrišem slabšem kraju Amerike, je pridobila v Strajku z dne 19. aprila 1907 \$10 vso na mesec in nekoliko zboljšala socialni položaj.

Po tem našem prvem boju in zmazi upnel je Trustwell Company vse svoje sile, da spravi rudarsko organizacijo z dežele. Od stavljala in postavljala na črna listo je njene člane, toda uspeła ni.

Sedanji superintendant Robert Allen Kinzie, nadaljuje svoje peklenko delo s tem, da je najel Mr. Mike S. Hudsona, bivšega majvora v Douglasu, kteri je organiziral na Douglas Islandu banjo skladov, obstoječo iz samih kvevotnih skladov, razbojnikov, rudniških okretljivih boskov, sporim tententov, sleparjev in beračev.

Ta banja hien nam je storila že toliko krivice, da šloveski govor tega več ne more vzdržati, in mi smo bili prisiljeni okleati generalni Strajk, kteremu se je pridružil vsak zaveden mož na Islandu, 800 po številu 22. marca 1908.

Ta kraj je biln celo Alaske, ki ima največje in najbogatejše rudnike, najmočnejše rudniške družbe in kjer je vposleno največje število mož — boma fine delavcev — v deželi.

Iz tega je lahko razvidno, da naša anaga v tem boju bode zmaga delavcev celo Alaske.

Nasa blaginja, ki je bila v začetku strajka v dobrem položaju, je pršla sedaj vsled potreb strajkaških delavcev, kterim se je pridružio tudi veliko število novih delavcev, ki so bili z naprednimi in bližnjimi zvaženji v ta kraj, a neboje iti k skabom, in slabo stanje, ker slatinjo, da bode strajk še dolgo trajal — rudniške družbe odklanjajo vsako pogajanje z nami — prisiljeni smo, zapuno upehlati na vas, da nam pridete na pomoč z denarnimi sredstvi, in sicer kolikor prej mogoče, kajti pomoči rabimo nujno, ako hočemo nadaljevati boj do gotove zmagave.

Našo zahtevo so:

1. priznanje Western Federation of Miners,
2. osemenni delavnik v jamah in izven jam,
3. srednja plača \$350 za rudniško delo,
4. odprava zdravniških in bolnišniških plač za družbo, Bolnično naj kontrolira W. F. of M.
5. odprava “clearance sistema” med delovodajo in raznimi departmenti

Poslite vse prispevke Mr. Ernest Millsu, tajniku-blaginiku W. F. of M., Denver, Colo., ali pa direktno na: Sevald Torkelsen, Sekretarju, Douglas, Alaska.

S britskim pozdravom NIEL McDONALD, predsednik JANKO TERZIČ, organizator. SEVALD TORKELSEN, tajnik (Pečat).

Agitirajte za “Proletarac”!

NAZANANO.

Vsem lokalnim unijam in članom Western Federation of Miners: Bratje: —

Takoj po prejemu gornjega apela, se je vaša eksekutiva informirala o položaju v Douglas Island Fairbanksu, Alaska, in našla, da so ondotni naši bratje v resnici potrebni finančne pomoči. Dolžnost je torej naše organizacije Western Federation of Miners, da jim gre z vsemi silami na pomoč. Da se to vseji stori, sklenil je eksekutivni odbor razpisati poseben asosment, da se v ta namen odklonjuje blagajna W. F. of M. Ker vam pa to naznanilo pride v roke morda pozneje, kot “Miners Magazine”, naznanjamo vam tem potom, da je razpisn poseben asosment v svrhu, pomagati našim bratom v Douglasu, ki se borijo za delavske pravice in zboljšanje njih delavskega položaja.

Ako bodejo lokalne unije na gornji klic odgovorile s prostovoljnimi prispevki tedaj naj se poslože ti prispevki direktno na tajnika-blaginika Millsa, kteri bode za prejetje tudi poslal potrdilo.

ERNEST MILLS, tajnik W. F. of M. CHAS. H. MOYER, predsednik W. F. of M.

Konvencija rudarjev v Hibbingu, Minn.

(Po izvornem poročilu.) Rudarske organizacije v minnesotskem okraju, spadajoče k Western Federation of Miners, (Minnesota District Union) so imele 24. aprila svojo konvencijo v Hibbingu, Minn. Zastopane so bile vse lokalne unije iz ondotnega rudniškega okrajja.

Na ti konvenciji se je šele doznelo, kako pogojni gospodari kapitalistična svogta na Mesaba Range. Delo se povsod omejuje. Na tisoce in tisoce delavcev je že več mesecev brez dela. Delegatje so sestavili natančno statistiko o delavskem položaju v tamošnjih železnih rudnikih. Ta statistika kaže, koliko rudarjev je delalo v onih krajih lansko leto pred krizo in koliko jih dela sedaj.

Evo vam številk:

Kraj:	pred krizo:	sedaj:
Eveleth	2400	700
Aurora	700	150
Bwabek	500	200
Hibbing	4800	600
Chisholm	3400	800
Ely	800	600
Sparta	500	125
Skupaj	13.100	4175

Iz teh številk je dovolj razvidno, koliko je tamoj brezposelnih delavcev — in ozromno število med temi je Slovencev — ki hrapenjo vsak dan po priliki, da jim kapitalist dovolj delati v svojih jamah in zaslužiti za kosček kruha, v kterih bi utekli glad svojim ženam in otrokom.

Naš desetstose rudarjev je brez posla. To je grozen udarec za one brate, kjer je vse prebivalstvo navzočno odino na zaslužek v rudnikih. Seveda, veliko število brezposloev je že zapustilo oni kraj; odšli so v stare domovine ali kamor s'obodi, samo da se izognejo brez uspešnem čakanju in — stradanju.

Konvencija rudarjev je med drugimi poslovnostmi tudi odobrila sklep, da se povabi Wm. D. Haywood v Minnesoto na agitatorne shode.

V ta namen je konvencija sprejela sledečo:

RESOLUCIJO.

Macrima: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Subscription rates: United States and Canada \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS) "PROLETAREC" 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

DOPISI

Sodrugom dopisnikom. Z današnje številke "Proletarca" zaključujemo vsako palemiko, vsako osebno dopisovanje, ki se nanaša na homatije v S. N. P. J. Izvanredna konvencija je tu, kaj in če ta ne reši razprtij v jednoti, potem jih tudi ne reši no ben preprij v časopisih.

Sodrug naj to vpošteva; pišejo naj o drugih stvareh v prid stranke in delavstva — saj je dovolj gradiva — a na drugi strani naj pa odločno prezirajo vsako nadaljno zbadanje od stranke nezadovoljivežev.

UREDNIŠTVO.

Prvomajska slavnost čeških in slovenskih sodrugov v Neffu, O. Neff, O. 3. maja. — Cenjeno uredništvo "Proletarca"! Danes vam poročam o prvomajski slavnosti, katero sta priredila češka socialistična sekcija iz Neffa in slovenski socialistični klub šte. 2 iz Glencoe, O.

Kljub slabemu vremenu dne 1. maja zbralo se je že ob eni uri popoldan precejšnje število ljudi v Dernačevi dvorani.

Slavnost je otvoril sodrug Dvorak s primernim nagovorom v češkem jeziku. Nato so stopili na oder sodr. Slane z družino in sodruginja Rajhova in zapeli v češkem slavnostno pesem o prvem majniku. Tem je sledila desetletna hčerka sodr. Rajha in z mlili ma i jednatimi besedami naredila majhen govor o delavstvu.

Vrla dokljiva je napravila na vse navzoče globok vtis. Zatem so govorili o pomenu prvga majnika in o političnem ter gospodarskem položaju sodr. Dvorak in sodruginja Julija Dernač v češkem, a sodr. Raah v nemškem jeziku.

V slovenskem je govoril sodr. Ignac Zlemberger. Navduševal je navzoče slovenske delavce za socialistično stranko in se spomnil velikega volilnega boja v Avstriji, ki je trajal ravno pred enim letom in kateri se je končal s tako slavno zmago socialistov. Ameriški delavci imajo letos ravno tak boj. Pripravljenost se, da tudi nam doprineš zmago ta boj.

Zlemberger je priporočal sodruha Haywooda delavskim kandidatom za predsedniško mesto. Za njim je povzel besede v angleškem sodr. Friand iz Bellara, O. Tudi ta je v svojem govoru priporočal Haywooda za predsedniškega kandidata delavske socialistične stranke. Potem se je vršila dramatična predstava iz delavskega življenja. Izgledni so sodr. Dvorak in dve sodruginji. Nato so se vrstilo nekaj deklaracij, ktere so v splošno zadovoljnost izvršili sodruginja Pleak in Rajhovi doklaji — ena ima 19, a druga 6 let — ter 12letni deček. Globoko je ganila občinstvo zlasti mala šestletna Rajhova hčerka. Česar ni zmožen marsikateri odrasel človek, to je storil eden premogarjev otrok. Spored je zaključila delavska pesem.

Prosta zabava in ples je trajal do polnoči ure znotraj Slavnost

Cenjeni rojaki! Podpisani naznanjam rojakom v Chicagu in okolici, ter potujočim rojakom, da sem prevzel od brata Mohorja dobro znano, staro, a sedaj na novo urejeno gostilno na 617 So. Centre Ave., kjer bodem postregel rojakom s svežim pivom, dobrim domačim vinom, izvrstnim žganjem, unijskimi smodkami itd. Na razpolago imam moderno kegljišče. Potujoči rojaki dobe pri meni primerno prenočišče. Vsi dobrodošli! Priporočam se za obili obisk.

JOHN MLADIČ, 617 So. Centre Avenue, CHICAGO, ILLINOIS.

in veselica sta se vršila v najlepšem redu in miru. Ker je bila pijača prosta, se ni napravilo veliko dobička. Češki sodrugi so priložnost našemu klubu delež \$8, ktere smo namenili "Proletarcu" v podporo. Poleg tega je pa sodrug Kravanj še posebej nekaj nabral za list, kar bo že sam izkazal.

Pozdravljam vse razrodno zavodne štatalce "Proletarca". Poročevalce.

Posnemaci pri "Gl. Sv." — "Kaj bodoje potem pisali?"

Glencoe, O. 4. maja. — Prosim sodruga urednik, dovolite mi nekoliko prostora v našem delavskem listu. Pred par dnevi sem dobil v roko prvomajsko številko "Glasa Svobode". Razveselil sem se, ko sem videl na prvi strani primerno sliko in rdeč tisk "Gl. Sv." izhaja že sedem let, pa do letos še ni izdal majske številke. Ali ni to značilno! Da, da, praznoglave olerog "Gl. Sv." se veliko učijo od "Proletarca" in to je dobro.

Veliko dobrega so se tudi že naučili od sodruga Zavrtnika, starega in izkušnega borilca za socializem; posnemali so ga in se v silni zatekali k njemu. — a v zahvalno ga pa sedaj obrekujejo z najgorsimi primki. Gospoda pri "Svobodi", vaše zaletavanje v sodruga, od katerih se učite, v Jugoslovensko socialistično zvezo, ktero posnemate in v S. N. P. J., ktera vam je zredila mošnjo, — je jako nehalozno. Po tem niste niti za pičico bolj od klerikalcev in liberalcev. Tako mazanje v listu nezavedne ljudi podivja, ne pa izobrazi Radoveden sem kaj bo "Gl. Sv." pisal, ko se naveliča napadati jednotne urednike, jugoslov. soc. zvezo in sodruga Zavrtnika?

Bratski pozdrav vsem delegatom S. N. P. J. Ignac Zlemberger.

Med slovenskimi vinogradniki.

Nottingham, O. 3. maja. V predmestju Clevelanda se nabaja prijuzna slovenska maselbina Nottingham, ktera je pa še malo znana. Tukaj živeči rojaki zelo napredujejo. Hišice, ktere gradijo rojaki med vinogradi, rastejo kot gobje po dežju. Če pojde tako naprej, bodemo kmalo prekosili marsiktero slovensko maselbino v Ameriki.

Napredujemo pa tudi na delavsko političnem polju, ne samo na gospodarskem. Tudi naše delavske stranke ne zanemarjamo. Ni smo kimovci kot se dobijo po drugih maselbinah. Ako prideš med nas razvedno zavodni delavec, spoznal boš, da smo tudi mi pripravljeni boriti se za občne koristi proletarijata in koristi naših otrok. In na to smo ponosni. Seveda, ne manjka se med nami tudi takih rojakov, ki si domišljajo, da brez gospode in "gospulov" se ne da storiti ničesar. Oni pak ni se jim posmehujemo. Oni gredo svojo pot, mi pa svojo. Videli bomo, kdo je na boljmi; ali oni, ki iščejo "gospudov" ali mi, ki se borimo za koristi delavske stranke, torej za lastne koristi.

Moti nas le to, ker smo v "suphem" okraju. S pijačo ne lajo tržiti. Ko bomo imeli državljanske papirje, prepodili bomo tudi te "vodene" apostole in potem za poli marsiktero delavsko pesem pri domači vinski kapljici. Da se pa poprej vresničijo naše želje, bo dlemo pridno čitali delavsko časopisje, ktero nas ho v marsičem podučilo in izobrazilo. Ravbarskih povesti ne maramo več štati; te so še samo za stare strice in tete.

Pridite k nam clevelandski Slovenci, ako se hočete razvedriti v teh spomladanskih dneh in si o gledati naše lepo obdelane vinograde. Malo razvedrila in po političnega pogovora ne škodi.

Soc. pozdrav. Resničljivi

Vesti iz Clevelanda.

Posebna poročila "Proletarcu"

Zalostna mati božja je "falirala."

Somišljenik v Clevelandu nam poroča, da je "zalostna mati božja" na 55. cesti, ktera je letala toliko preglavice in prepira našim pobožnjakim rojakom, sedaj — falirala. Prvočeni teden so "mufnaji" bugee in zalostna mater božjo, — ki pa mora biti sedaj res zalostna! — v nek bivši sajun () na Wilson ave. Naš poročevalce je pa zvedel iz gotovih virov, da sta bugee in mati božja zapustila enemu rojaku — \$250 dolga. Kakor se sedaj sliši, bodo dotični rojak oba — namreč bugee in zalostna mater — "zastapali". To bo čudenitno! Potem so bodejo saj laže prepričali, lasali, topli in prav po krščansko kleli, saj bog in mati božja bosta brez

moči, ko bodeta enkrat "zaštapani". — Klerikalei hočejo zopet novo cerkev, ktere je pa toliko treba, kakor pri vozu petega kolosa. Ampak križ je — vsak salunar bi rad, da jo zidajo pred njegovim salunom. Najbolje bi torej bilo, da postavijo cerkev na koleba, kakar bi se potem lahko vsak dan vozila od saluna do saluna. — "Nova Domovina" je vendar srečno zaspala. Feigel, Jare in župnik Krže so si zopet dobri prijatelji. Feigel je vse neštete blanke, v kterih je lansko leto v N. D. napadali župnika Kržeta, sedaj v Am. Sl. in Gl. Nar. predelal v — šestih vestih. Padel je na kolena pred onim, ktereja je imenoval "značajneža". Živel značaj! Župnik Krže sedaj na dlogoje škofa, da bi ta knjipl je in druge ostanke "Nove Domovine", kakar bi on (Krže) zopet obudil erketjino in katoliškemu življenju. Kako se škof zanima za to "vstajenje od mrtvih", to še ni znano.

Socialistični klub "Lac" je raznim pobožnjakom in narodnjakom ten v peti. Klub ima svoje seje v istem postopju kot Slov. Narodna Čitalnica. Nekteri prenapeti štahničarji so pa zopet to in zahtevajo, da se mora čitalnica seliti iz onih prostorov kljub temu, da jih socialisti niti najmanjše ne motijo, kajti klubove seje se vrše v posebni sobi, ktere loči širok hodnik od čitalnice.

Ali naj odnehamo?

(Spisal Zavertnik Jože.)

Marsikteri tovariš je v boju za socializem opešal, postal je črnogled in odstrani se je iz prvih bojni vrst. Doživel je, da je na stotine tovarišev žrtvovalo vse, da bi se socialistična misel razširila med slovenskim narodom, kakor tudi med drugimi kulturnimi narodi. In vspehl!

Velikansko delo je treba še izvršiti, vsepovod so zapreke in ovire, ktere je treba še odstraniti. Tovariš opeša, ker ga obletava zorn pred tem ogromnim delom.

Zopet drugi tovariš se se pridruži socialistom s posebnimi željami in upi, delali so napadne zaključke: njih upi so spavalji po vodit; stoznili so se in odšli so iz stranke. Danes žive v kakem pozabljenem kotu, želeč darovati vse, če je treba tudi svojo srčno kri, za uredničenje socializma. In koliko sodrugov živi danes tak, kot Kolo naj jih sešteje?

Ali je ta nastop sodrugov opravičen? Takim mislim bi se ne smel nabediti tovariš odjajati za dlje časa, kot je za trenutok. Ali se ta strinja v socialistični načeli, ako človek stoji ob strani in gleda kako drugi hodijo po kostanj in žrjavino tudi za njega.

Resnica je da se bo le tisti boril za socializem, kdor verjame v njega, kot je resnica, da bo le tisti pripomogel socializmu do zmage, ki se bojuje, da se socializem tudi uresniči. Pri teh zadnjih tovariših, ki od strani gledajo volkanski boj med delom in kapitalom, je kriva malce tudi malomarnost, da se boja ne vdeležo osobno. Socializem jih privede v bojni vrste, nakratna neveljavja jih pa odstrani, kteri se kasneje priornži se malomarnost, ki zavreš seasonsa, da otrpnejo popolnoma in mirno gledajo, kako se drugi tovariši bojujejo za dobro vseh ljudi.

Kako ogromne so težkove, ki za stavljaajo pot socializmu? Ves proletariat bi bil že zdajnej v socialističnih vrstah, da nimamo takozvanih narodnih voditeljev, ki želo obraniti današnji krivični gospodarski proizvajalni sistem in zvaljajo proletariat zategadel na napadna pota. Ta proletariat, kterelega so zapeljali sistematično, je treba liti, na drabno mi je treba razobložiti mask in rdeče socializma.

Ali ni to krasnna naloga? Ali ni ta naloga tako visoka, da človek vseno vstopi v bojni vrste, če ga tudi od vseh strani obkavajo gnoinje.

Kdor je socialist, ne sme čakati na zadnji bitko med delom in kapitalom, ne sme čakati, da mu zrelo jabolko pade v naročje.

Edini pogoj za razvoj socializma v dobro vseh ljudi je odstranitev zasebne lastnine proizvajalnih sredstev, sploh današnjega krivičnega kapitalističnega gospodarskega sistema. V tem gromi leži zanje — kapitalistični gospodarski sistem je naš prvi nasprotnik, s katerim se ne more delati komu promicev in kateremu mora vsjajati nas boj do zadnjega dihljega.

Dolžnost sveta dolžnost je vsakega socialistu, da vsepovod s postavnimi sredstvi škoduje kapitalističnemu sistemu, da omeji kjerkoli more izkorističanje človeka nad človekom.

"Radnička Straža"

Je edini hrvatski socialistični list v Americi. Izhaja vsako drugo sredo in stane \$1.00 NA LETO. Naslov: "RADNIČKA STRAŽA", 115 FISK ST., CHICAGO, ILL. Priporočajte ta list bratom Hrvatim!

Veliko delo nas čaka; uglediti pot socializmu in preustrojiti današnje človeško družbo v socialistično.

Tega dela se ne smemo strahiti; pa tudi malenkosti, ki niso nič drugega kot izročki in odvski današnje kapitalistične človeške družbe, ne smemo uplivati toliko na posamezne sodruga, da mirno gledajo, kako drugi sodrugi izvršujejo delo za uredničenje socialistične človeške družbe.

Kdor misli socialistično, ne more gledati mirno, kako se drugi bojujejo za socializem, temveč se bo vdeležil boja z vsemi svojimi duševnimi silami in v tem boju rasel tudi zadoščenje.

Zadoščenje? Ali je mar zadoščenje v tem, da človeka v kakšnem pozabljenem kotiču mlče ne moti v njegovem čišnem razmišljanju, ali ne žali njegovoga samoljublja?

Zadoščenja je iskati v boju za uredničenje socializma, v boju, ki nas bliža od dne do dne socialistični človeški družbi, ker je v resnici vsak sodrug izvrš svoje za človeštvo.

Nikar ne mislimo, da se bo socializem sam od sebe uresničil. Mi si moramo izvojevati socializem v vsakdanjem težavnem, napornem in neutrudnem boju, zategadel je dolžnost vsakega socialistu, da stoji v bojni vrsti.

Ne smemo odnehati!

Zadnji teden smo poročali v "Proletarcu" da je kardinal Gibbons o priliki nekaj ezermonij v New Yorku prerskoval, da bude Amerika najbolja opora katoličanstvu. Danes to vst povpravljanje v toliko da tega ni rekel kardinal Gibbons, pač pa kardinal Lognie iz Irske, kteri je prišel v New York navduševati se za ameriške katoličane. Sicer je pa za nas vseeno, naj je rekel ta ali oni, — kardinal Gibbons tudi ni se protestiral, da ma to "preokovanje" ne ugaja.

Odprto pismo Slovincem.

Cenjeni director Collins, N. Y. Medical Institutu: — Naznanim vam, da sem jako zadovoljen z zdravili, katera st mi poslali, ker se črtim popolnoma zdravega sedaj ko sem jih porabil. Iz srca se vam toraj zahvaljujem ter vsakemu pripravniku in ostajam vedno hvaležen!

Lovrene Golobnik, Aldridge, Mont.

Pozor rojaki, ki potujete v staro domovino.

HIŠA v Novem mestu, 19 korakov od glavne ceste se prodra pod ugodnimi pogoji, močno zidana saba, s 4 stanovanji, skladiščem, pripravnim za vsako delavnico, 2 letnina, vodovodom, vrtom in dvoriščem. Pismena vprašanja na Ivana Petriča, Novomesto, Kapi teljske ulice 224.

Skrivnost življenja.

Ze od pamtveka se ukvarjajo učenjaki, da bi razvozljali skrivnost življenja, njega izvor, obstoj, težkove in njega konec. Naše ukvarjanje je, da vzdržujemo naše življenje in čuvamo od težkove in pregodnje smrti. Veda dokazuje, da življenje se lahko podaljša z vzdrževanjem pribavljalnega sistema v perfektnem delovanju. Pribavljalni sistem tvorijo vsi oni organi, skozu ktere mora hrana v naše telo. Kakor hitro torej opazimo kako nepravilnost pri teh organih, moramo takoj uživati Trinerjevo zdravilno grenko vipo, ktero je edino preizkušeno zdravilo za okrepičenje istih. To zdravilo bude delovalo na prebavljalne organe, da bodejo sprejeli in prebavili vsako hrano; povrnili bude izgubo apetita; ozdravilo budelezni, ki prihajajo iz neobste krvi, telesno slabost, neravnost, ledelčne in črevsne bolezni. V lekarnah Jos. Triner, 616 — 622 So. Ashland Ave., Chicago, Illinois.

POMLAD JE TU

Nabaviti si bode treba raznovrstne vrhnje in spodnje obleke, pokrivala, obuvalo, itd. Ako hočete biti postreženi hitro in z dobrim blagom, ogledite si našo veliko zalogo predno kapite kje drugje.

577-579 BLUE ISLAND AVE CHICAGO, ILL.

Unijska Tiskarna!

PHONE: HYDE PARK 3126.

Slovensko Tiskovno Društvo

v Chicagu, Ill.—1252 E. 75th St.

Sprejema naročila na vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela, kakor: tiskanje knjig, brošur, društvenih pravil in potrdil, vsake vrste vabil, vestih in malh plakatov, vstopnic k veseliam in plesne vzpored; dalje: vizitnic, pismenega papirja in kuvert s firmo; za društva, trgovce in obrtnike ter za zasebnike sploh vse tiskovine in to v kateremkoli jeziku. Ker imamo z najnovejšimi stroji bogato opremljeno tiskarno, v stanju smo pri nas naročena dela izvrševati lično, hitro in po najnižjih cenah.

Posebno opozarjamo vsa cenjena društva in politične klube na naše izredno nizke cene, hitro postrežbo in na najfinjšo izvršitev pri nas naročenih društvenih tiskovin.

ROJAKI!

Predno kupite kmetijo ali sploh kako zemljišče

PIŠITE ZAUPNO

F. GRAM-U, NAYLOR, MO.

Tam ja dobiti še najlepšo in najrodovitnejšo zemljo v Americi.

FR. SAKSER CO.

109 Greenwich Street, New York

PODERRUŽNICA

6104 St. Clair Avenue, N. E. Cleveland, Ohio.

OFICIJELNO ZASTOPNIŠTVO VSEH PAROBRODNIH DRUŽB.

Priporočda se Slovincem in Hrvatom o priliki potovanja v staro domovino, ali ako želo koga sem vzeti — v prodajo parobrodskih listkov po najnižji ceni.

Železniške listke za vse kraje v Zjedini. državah in Evropi pošilja najceneje in najhitreje denar v staro domovino, bodisi zasebnim strankam, posojilnicam ali v kterokoli svrhu.

Vsak slovenski potnik naj pazi, da pride na številko

109 GREENWICH STREET

in nikamor drugam ter naj se prej dobro prepriča, ako je na pravem prostoru, predno se da pregovoriti, da komu vroča denar v mnenju, da ima opraviti z nami.

Slovincem in Hrvatom!

namanzamo, da izdelujemo raznovrstne obleke, po največjem kroju. Unijsko delo; trpežno in lično daji v delokrog oprave — oblek. Pridite in ogledite si našo izložbo. Z vsem spoštovanjem

GOSTILNA, dobro in vedno preskrbljena s kiskimi smodkami in prostim prigrizkom.

Dvorane, za društvenene seje, svatbe, zabavne večere, veselice itd.

Potujoči rojaki vedno dobro došli.

Priporočam se vsem v mnogobrojen obisk

Frank Mladič

587 SO. CENTRE AVE., CHICAGO, ILL.

Pomlad je tukaj.

Sezona ženinov in nevest prihaja. Če se ženite, je važno za vas, da si ogledate dobro sliko kot spomin na vaš ženitvenjski dan. Dobro sliko, da boljše ne morete dobiti, vam izdela

izkušen fotograf.

391-393 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

Ima velična vsežnja in izdeluje najfinejše fotografije po zmerih cenah.

TELEFON CANAL 287. USTANOVLJENO 1883.

Pristno Domače Vino

Belo vino 60c galon, Rdeče vino 50c galon, Rdeče staro vino 45c galon, Rmeno vino 55c galon

Posebna prosta. Te vone veljajo odjemalcem od 50 galonov naprej; reklamacija pa niso tudi manjša naročila. Vino pošiljam proti preplačilu ali po C. O. D. po vsi Americi.

Priporočam se rojakom tudi za obisk moje lepe urejene gostilne z udobnimi pičkami in z vsledno pripravlenim prostim prigrizkom.

Za hitro in točno postrežbo, kakor tudi za pristnost vina jamčim.

JOSIP ZALOKAR,

899 Edison Road N. E., Cleveland, O.

Najbolje in naje neje obuvajo kupite pri

M. Lackovic in Fr. Smetko 374 West 18th St., Chicago

MODERNO OPREMLJENA SLOVENSKA TRGOVINA Z JESTVINAMI (GROČERIJAJ)

Najbolji rib, kava, čaj, moka itd., sploh vsakovrstna domače in prekomorsko blago vedno sveže po najnižji ceni na prodaj.

Na zahtevo razvažam blago tudi na dom, za kar nič ne računim. Sprejema tud po pravila.

John Klofath 631 Blue Island Ave. CHICAGO.

Chikaški rojaki pozor! Jugoslov. Soc. Klub št. 1 Hrvatsko Radničko Prosvjetno i Političko Društvo Ženski Socialistični Klub "PROLETARKA" predvodi veliko majnikovo veselico dne 23. maja t. l. v veliki dvorani češke svobodne šole, 400 18. cesta. PROGRAM POZNEJE.

Stranka Jugoslovenska Socialistična ZVEZA s sedešom v Chicagu, Ill. Glavni tajnik: John Petrić, 718 W. 18th St., Chicagu, Ill. Vsa poročila in dopisi, tihoči se zaščitene stranke ali posameznih članov naj se pošiljajo na gorenji naslov glavnega tajnika.

- IMENIK Socialističnih klubov podrejenih Jugoslovenski Socialistični zvezi v Chicagu: Jugoslovenski socialistični klub št. 1, Chicagu, Ill. Anton Prodera, predsednik; Frank Podboj, fin. tajnik, 569 E. Halsted St. Redna mesečna seja vsako tretjo soboto v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladiča, 587 S. Center Av. Slovenski socialistični klub št. 2, La Salle, Ill. Jos. Bratković, predsednik; Valentin Potisek, tajnik, 1231 Main St. Redni socij. sta 1. in 3. nedeljo v mesecu; 2. nedelja je plačljiva za posnetek. Jugoslovenski socialistični klub št. 3, Chicago, Ill. Anton Prodera, predsednik; Frank Podboj, fin. tajnik, 569 E. Halsted St. Redna mesečna seja vsako tretjo soboto v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladiča, 587 S. Center Av. Slovenski socialistični klub št. 4, Chicago, Ill. Jos. Bratković, predsednik; Valentin Potisek, tajnik, 1231 Main St. Redni socij. sta 1. in 3. nedeljo v mesecu; 2. nedelja je plačljiva za posnetek. Jugoslovenski socialistični klub št. 5, Chicago, Ill. Anton Prodera, predsednik; Frank Podboj, fin. tajnik, 569 E. Halsted St. Redna mesečna seja vsako tretjo soboto v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladiča, 587 S. Center Av. Slovenski socialistični klub št. 6, Chicago, Ill. Jos. Bratković, predsednik; Valentin Potisek, tajnik, 1231 Main St. Redni socij. sta 1. in 3. nedeljo v mesecu; 2. nedelja je plačljiva za posnetek. Jugoslovenski socialistični klub št. 7, Chicago, Ill. Anton Prodera, predsednik; Frank Podboj, fin. tajnik, 569 E. Halsted St. Redna mesečna seja vsako tretjo soboto v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladiča, 587 S. Center Av. Slovenski socialistični klub št. 8, Chicago, Ill. Jos. Bratković, predsednik; Valentin Potisek, tajnik, 1231 Main St. Redni socij. sta 1. in 3. nedeljo v mesecu; 2. nedelja je plačljiva za posnetek. Jugoslovenski socialistični klub št. 9, Chicago, Ill. Anton Prodera, predsednik; Frank Podboj, fin. tajnik, 569 E. Halsted St. Redna mesečna seja vsako tretjo soboto v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladiča, 587 S. Center Av. Slovenski socialistični klub št. 10, Chicago, Ill. Jos. Bratković, predsednik; Valentin Potisek, tajnik, 1231 Main St. Redni socij. sta 1. in 3. nedeljo v mesecu; 2. nedelja je plačljiva za posnetek. Jugoslovenski socialistični klub št. 11, Chicago, Ill. Anton Prodera, predsednik; Frank Podboj, fin. tajnik, 569 E. Halsted St. Redna mesečna seja vsako tretjo soboto v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladiča, 587 S. Center Av. Slovenski socialistični klub št. 12, Chicago, Ill. Jos. Bratković, predsednik; Valentin Potisek, tajnik, 1231 Main St. Redni socij. sta 1. in 3. nedeljo v mesecu; 2. nedelja je plačljiva za posnetek. Jugoslovenski socialistični klub št. 13, Chicago, Ill. Anton Prodera, predsednik; Frank Podboj, fin. tajnik, 569 E. Halsted St. Redna mesečna seja vsako tretjo soboto v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladiča, 587 S. Center Av. Slovenski socialistični klub št. 14, Chicago, Ill. Jos. Bratković, predsednik; Valentin Potisek, tajnik, 1231 Main St. Redni socij. sta 1. in 3. nedeljo v mesecu; 2. nedelja je plačljiva za posnetek.

Škandinavska in židovska pevska društva. ŠKATKA: ta mala doba — pol leta — je jasno pokazala, da je bil "Proletarec" POTREBA slovenskih delavcev v Ameriki. "Proletarec" se je priljubil delavcem. To izražajo delavci sami v številnih zasebnih pismih, v številnih dopisih, izražajo ustmeno. Dusevno je torej list dobro podprt. Kaj pa gmotno? — kar je listu — glavna podlaga. Tudi gmotno je list dobro napredoval. Vsa čast sodrugom, ki so veliko žrtvovali zanj. Vsa čast sodrugom agitatorjem, sodrugom zastopnikom, ki so zbrali okrog "Proletarca" lepo število aktivnih bojnikov za našo sveto stvar. Vendar GOMOTNA PODPORA JE ZADNJI CAS OSLABENA. Sodrugi, tako ne sme iti! List ne sme gmotno nazadovati! Prugače pride list v stiske, ki so pa v tih slabih časih lahko kritične. Brez dobre finančne podlage list ne velja nič! Tako je in mora biti, dokler živimo v kapitalistični družbi. "Proletarec" se je prerodil v tednik ravno v času, ko je zadivjala velika gospodarska kriza, ktere ni še danes konec. Ravno v času, ko je bilo na stotine, na tisoče slovenskih delavcev odslovljenih iz dela, šel je "Proletarec" med nje kot tednik. Otrok krize je. Toda osdrugi in zavedni delavci so se oklenili svojega lista in s pomočjo teh je "Proletarec" srečno preстал vse ovire. Sodrugi! Slovenski proletarici! Ne mostajajte! Naprej — ako hočete imeti svoje glasilo. List je v vaših rokah in od vas je odvisen njegov obstoj. Ako hočete imeti "Proletarca", ako hočete, da se list vrtdi in da napreduje — tedaj hočemo mi od vas, da ga gmotno podpirate. Pošilite naročnino! Vsa sodruga, ki je naročnik, naj pridobi še enega novega naročnika. Jugoslovenska delavska tiskovna družba ima še precejšnje število delnic na prodaj; kupite delnice! Mi vemo, da so slabi časi. Mi vemo, da je kriza. Mi vemo, da vas je veliko, veliko brez dela in v slabem stanju. Zato pa tudi ne zahtevamo veliko od vas. Vsa naj stori kolikor more. Ako ne more eden plačati naročnine za celo leto, plačati naj jo za pol leta; ako ne more plačati cele delnice, plačati naj samo pol, za drugo polovico se bo že počakalo. Sodrugi, še ta teden bi radi slišali vaše mnenje. Sodrugi agitatorji in zastopniki, želeli bi, da greste še ta teden s podvojeno močjo na delo. SODRUGI, POKAŽITE, DA HOČETE "PROLETARCA"! LISTU V PODPORO: Sodrug Ivan Kravanja v Glenwood, O. je poslal svojo \$17.20, ktero so pripeljali sodrugi na veselo dne 11. maja v Neffa, O. Prispeval so sodrugi: Svojnistična zveza v Neffa, O. \$2.00 Anton Komac 1.00 Ignac Ziemberger 1.00 Frank Golob 1.00 Frank Rausch 25.00 Frank Kader 25.00 Heinrich Lacks 10.00 Vachab Obavov 5.00 Karl Dornau 10.00 Tomas Roth 5.00 John Protiva 5.00 Jakob Pinter 10.00 Lorene Potofski 10.00 Jos. Protiva 10.00 Jos. Seklanc 10.00 Martin Pire 10.00 Geo. Reskamt 25.00 Nan. Tabocek 10.00 Joe Simc 10.00 Albert Shant 10.00 Stanley Pyllow 10.00 Vasek Sveviga 10.00 John Angel 10.00 Vasek Nemes 15.00 Frank Ratajsak 20.00 Josef Sajer 5.00 Anton Meisner 25.00 Anton Petran 25.00 Jos. Reich 25.00 Jos. Bernac 10.00 Tom Kerstein 50.00 Pribolista naročnina za Martina Pire 1.50 Svojniki 817.50 Sodrug J. Monar, Louisville, Colo., postal celotna naročnina za Pri. Ene tona 10.50 List v polpnu 50.00 Sodrug August Hurnik, Cleveland, O., postal \$3.25 naročnina in 75 letna s podpora. Prispevali so slednji sodrugi: Rudolf Perdan 15.00 Gaspa Perdanova 10.00 John Budan 25.00 John Lassar 10.00 Anton Kos 15.00 Sodrug Anton Jelavčan, Cumberland, Wyo., postal 75c. Prispevali so: Ignac Brozovčev 25.00 Anton Jelavčan 50.00 Sodrug Frank Podboj, Ceneunagh, Pa., za propagandno socialna prispevali s sodrugi ravno od tam. 30c Anton Bombal 50.00 "Proletarec" \$1.50 "Radnička Straža" \$1.00 na leto. Pošilite naročnino...

Agitatoričen del. "Proletarec" proletar-cem: Še nekaj tednov in "Proletarec" bo preprosto polnetnico svojega obstanka kot tednik. Pol leta in nezmatna je ta doba v vsakdanjem življenju, —a kako velika, važna in plodna je ta doba v življenju in delovanju "Proletarca". Velika, pravimo, kajti v tem času smo si slovenski socialisti in razrednozavedni delavci v Ameriki postavili na noge svoje tedensko glasilo, ki ne temelji na nikakršnem dobičkolovstvu; važna, kajti v tem času se je imelo pokazati, hočejo li naši zavedni delavci to svoje glasilo ali ne — in plodna, kajti "Proletarec" se je v ti dobi lepo razširil in rodil velike uspehe, zlasti na polju socialistične organizacije.

Matija Erklavec edini slovenski krojač v Chicagu naznanja rojakom, da ima sedaj veliko onlogo vsakovrstnega blaga za izdelovanje moških oblok. Jemlje v popravok in čiščenje tudi stare oblake. Cene so zmerne nizke. Sveži kruh in fino pecivo dobite vedno v hrvatsko-slovenski pekarni. Curiš i Radakoviča 623 So. Throop Street Vozi tudi na dom CHICAGO. Aka hočeš dobro naravno vino piti, oglasi se pri JOS. BERNARD-U 620 Blue Island Avenue Telefon Canal 842 CHICAGO. Pri njemu dobiš najboljša kalifornijska in importirana vina. Na drobno! In debelo! J. Silverstein 487 So. Halsted St. Chicago. izdelovatelj importiranega ruskega in turškega tabaka, smodk, cigaret, tabaka za nosljanje itd. Tabak za cigaret, funt... 60c 100 škatlic po 2 unci tabaka za cigarete... \$5.00 1000 škatlic cigaret O. K. z ročkom za... \$3.00

ANGLEŠČINA v 3 do 6 mesecih Lepopisje, slovenščina in računstvo. Pouk se vrši potom dopisovanja. Pojavila se dajo zastojni. Slov. korespondenčna šola Box 181. Station B. Cleveland, Ohio. Frank Kvasnička Trgovina z železino, razni orodjem in pohištvo. Topravlja peči. 643-645 W. 18th St. Chicago, Ill. EDW. F. MODIS Prodaja vsakovrstne kovčke (kofre) in kajak za potnike. Jemlje te stvari tudi v popravila. 684 W. 18th ST. CHICAGO, ILL. ZNANJE ANGLEŠČINE JE MOČ Vsdako ki hoče zvedeti, kako se angleški jezik hitro in lahko nauči, in to brez vsakih knjig in strošev, ampak po neki čisto lahko in jedvi in najnovejši metodi — naj se obrne na THE STEINER ACADEMY OF ENGLISH. Elev. Dep., 431 W. 26th St., cor. Kedzie Ave., Chicago, Ill. in slehernem se bo na to važno uprašanje odposlal nemudoma odgovor, s katerim bo tako zadovoljen, da bo rad o tem povedal tudi svojemu prijatelju.

DR. F. J. PATERA Ordinar na severozah. voglu ASHLAND IN MILWAUKEE AVE. od 12. do 3. ure popold., od 7. do 8. ure zvečer v ponedeljkih, torkih, četrtkih in petkih. Telefon Canal 180. Dr. KAREL STULIK 527 So. Winchester Ave. Telephone West 529. Zdravi notranje in zunanje bolezni ter je izvrsten ranočelnik. Urađuje doma od 1-2 pop., ter z večer po 7 uri. V lekarni gos. Hermaneka, Centre a. 18. Str., od 5-7 pop. V lekarni J. Stulika, na 21. St., a Paulina ul., od 11 do 12 dop. Priporoča se Slovincem.

ALOIS VANA izdelovatelj sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač. 82-84 Fisk St. Tel. Canal 1405. GOSPODINJE POZOR Najboljše, najfinije in okusnejše meso prodaja po najnižji ceni slovenski mesar 376 W. 18. Street Chicago MIHA LACKOVIC 376 West 18th St. Chicago. Klobase in kunke pošiljam tudi izven Chicaga proti C. O. D. podvzetju, ako se naroči 25 centov. Pišite za cenik v slovenskem jeziku. Za Chicago i okolice je moj zastopnik JANEZ TRŠKAN.

KAKO PRIDE VAŠ DENAR NAJVARNEJE V STARI KRAJ? Če ga pošlete po Mohor Mladiču, 617 So. Centre ave., Chicago, Ill. On je z zvezi z g. Sakserjem v New Yorku in pošilja denar točno, varno in zanesljivo v stari kraj. Ako potujete v stari kraj ali želite koga svojih sorodnikov ali prijateljev vzeti v Ameriko, potem istotako kupite vozni listek pri Mohor Mladiču. On preskrbi dobro in hitro vožnjo po najnižjih cenah. Mohor Mladič, 572 Blue Island ave. & Loomis st. Chicago, Ill.

FINE SMODKE, vedno sveže pivo, izborno vino in fino žganje se dobi v GOSTILNI J. J. Vodak, Sons 683 LOOMIS STREET, CHICAGO, ILLINOIS

Valentin Potisek GOSTILNIČAR 1235-1st St., La Salle, Ill. Toči vse, gostilni podrejene pijače inae priporoča rojakom za obilen oblak. Postrežba točna in solidna. EMIL BACHMAN BADGES, FLAGS, BANNERS & CAPS 580 SOUTH CENTER AVE. CHICAGO

Največa slavnjska trvdka bander, zastav društvenih kap, prekoramnic, regalij in drugih stvari za društva. Pišite v slovenskem jeziku po moj 80 strani velik cenik ktereга pošlem zastoj.

Andro Simulič PEKARNA FINE PECIVO VEDNO V ZALOGI 11 E. 22nd ST. CHICAGO. Jugoslovenska vinarna! Podplani naznanjam Hrvatom in Slovincem v Chicagu in okolici, da točim najboljša raznovrstna vina po prvotni ceni. Pridite, pripeljite znanee in prijatelj, da se pripravite. Z vsem spoštovanjem SLAVOLJUB ŠTAJDOHAR, 316 W. 18th St., Chicago

PREMOG, DRVA in KOKS PRODAJA ALBERT DENMARK Pisarna na voglu Center Ave. in 18. ulica Prodaja konj i konjskih oprav. Telefon Canal 2248 594 S. CENTRE AVE. CHICAGO, ILL.

POZOR! SLOVENC! POZOR! SALOON s modernim kegljiščen Sveže pivo v sodkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unajsko smodke. Potniki dobe čedno prenočišče za nizko ceno. Postrežba točna in izborna. Vsem Slovincem in drugim Slovanom se topla priporoča MARTIN POTOKAR, 564 SO. CENTER AVE., CHICAGO

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Zdravnik za notranje bolezni in ranočelnik. Izdravnjska preiskava brezplačno — plačati je le zdravilo, 647 in 649 Blue Island Ave., Chicago. Za dne ure: Od 1 do 3 popold., Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicaga živijo bolniki naj pišajo slovenski. MIRKO VADJINA, 390 W. 18th St. SLOVENSKO HRVATSKI BRIVEC.

TRI glavna in najboljša zdravila. ZBOLJŠANE, LAKSATIVNE, KININ-KROGLJICE. Osdruvajo prehlajenje v glavi v 12 urah. Prvi dan je treba posušiti vsako uro eno krogljico od desetih ur; potem pa trikrat na dan dva do tri dni. Za akutni glavobolj je treba vzeti 4 krogljice, pomaga v eni uri. — Cena 25c. HERMANEKOV BALZAM ZA KAŠELJ je najboljši pripomoček proti kašlju, gripi, sušici prehlajenja in bolnemu vratu. Cena 25 in 50c. HERMANEKOVO ELEKTRIČNO OLJE je najboljši pripomoček zoper bolečine v prsih in hrbtu, zobobolu, glavobolu, reumatizmu, ušobolu, spahnenju itd. Cena 25 in 50c. IZDELUJE IN PRODAJA J. C. HERMANEK, lekarnar, 587 Center Av. COR. 18TH STREET, CHICAGO, ILLINOIS.

I. STRAUB URAR NOVA SLOVENSKA GOSTILNA pri FRANC ČECHU. Rojakom v Chicagu naznanjam, da sem zopet odprl svoj novi saloon, v kterem točim vedno sveže pivo, domače vino itd. Dobre smodke na razpolago. Imam tudi prostorna dvorano za veselice, avatbe, zabavne večere itd. Priporočam se v obili oblak. S spoštovanjem FRANC ČECH, 568 So. Centre Ave. Chicago.

Na koga se zanesti v slučaju bolezn i in komuse poveriti v zdravljenje, ako hoče bolnik hitro in sigurno nazaj zadobiti izgubljeno zdravje? — Vedno le na takega zdravnika, katerega delovanje pozna in katerega mu priporočajo prijatelji in znanci, katere je že ozdravil. THE COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE prvi, najstarejši in obče znani zdravniški zavod za Slovence v Ameriki vabi vse one, kateri so bolni ter so mogoče že zastoj trošili denar pri drugih zdravnikih, naj se obrnejo z zaupanjem na irkunešega zdravnika tega zavoda Dr. R. MIELKE-ja, kateri ima mnogoletno izkušnjo in kateri z najboljšim uspehom zdravi vse moške, ženske in otroče bolezni pa naj bodo iste akutne, ali zastarele (kronične), zunanje ali notranje. Jetiko, sifilis, kakor tudi vse tajne spolne bolezni, zdravi hitro in z popolnim uspehom. Zdravljenje spolnik bolezni ostane tajno. Čitajte, kaj pišejo v zadnjem času od njega ozdravljeni bolniki. Ozdravljen rane na licu od zobobola.

Na razpolago imamo še mnogo takih pisem, katerih pa radi pomanjkanje prostora ne moremo priobčiti. Komur bolezen ni natanko znana, naj piše po obširno knjigo, "ZDRAVJE", katero dobi ZASTONJ ako pisemu priloži nekoliko znamk za poštnino. — Vsa pisma pišite v materinem jeziku ternajslavljajte na sledeči naslov: THE COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE 140 WEST 34th STREET, NEW YORK, N. Y.

Jože Sabath Košiček Bratje SALOON Dobro pivo, wiskey, likero, vino, javstee smodke in prigrišek. Oglastite se na Centri! 1628-1638 Unity Building Chicago, Ill. Res. 5155 Prairie Ave. Phone Drexel 7271.

Slovinci Pozor! Ako potrebujete obleke, klobuke, srajce, kravate, ovratnike ali druge potrebne reči za moške — za delavniki in praznik, tedaj se oglasite pri meni, kjer lahko govorite v svojem materinem jeziku. Čistim tudi stare obleke in izdelujem nove po najnovejši modi in nizki ceni. JURAJ MAMEK 581 Center Avenue, blizo 18. ul., Chicago

SVOJO FINO OPRAVLJENO BRIVNICO pripraviam vsem bratom Slovincem. JOHN HORVAT 610 Centre Ave., Chicago, Ill. Sloveniki in hrvatiki žasniki na razpolago. Leopold Saltiel ODVETNIK v kazenskih in civilnih zadevah. Auto Phone 6065. Office Phone Main 3065 Residence Phone Irving 4176 URAD: 27 METROPOLITAN BLOCK Sevarozp. ogel Randolph in La Salle alicee Stanovanje: 1217 Sheridan Road.

Zgodovinski citati.

"Ljudstvo naj bode proketo! Jaz ne posedujem te železnice v korist ljudstva, temveč v svojo lastno korist!" — Cornelius Vanderbilt od New York Central železnice.

"Prokleti bedaki ne vedo, kaj je dobro zanje!" — J. Pierpont Morgan v govoru o štrajkujočih jeklarskih delavcih v septembru 1. 1901.

"Za pravice in koristi delavcega ljudstva bodo skrbeli, ne delavski agitatorji, temveč krščanski mož, kateri je dal bog kontrolo nad posestniškimi koristmi v državi." — George M. Baer, rudniški posestnik, ob času štrajka premo-garjev 1. 1902.

"Jaz ne vidim resitve tega problema tako dolgo, dokler lakota ne prisili nekoga h kapitulaciji." — Charles Eidlitz, predsednik newyorške Building Trades Employers Ass'n, ob času ustavljenja dela 1. 1903.

"V pekel s konstitucijo!" — Major McClelland, poveljnik državne milice, najete po zvezi rudniških lastnikov, v velikem štrajku rudarjev v državi Colorado 1. 1904.

"Habeas Corpus" naj bo proklet! Namesto tega jim bomo dali "post mortem!" — Sherman Bell, komandant coloradske milice, ob času ugrabljenja Moyera, Haywooda in Pettiboneja 1. 1906.

"Kaj je ustava med prijatelji?" — Timothy Cambell.

"Jaz delam zmerem samo za svoj lastni žep." — Richard Croker od Tammany Hall v New Yorku.

"Bog ve, jaz ne." — William H. Taft, vojni tajnik v New Yorku, vprašan od delavca na enom shodu: "Kaj je storiti mož, ki je brez dela in v pomanjkanju."

"Štrajk! Saj nimajo (ameriški delavci) zdaj dela. Mi se nečemo pričeti z delom, kaj naj torej storijo? Podati se morejo, ali pa stradati." — J. Pierpont Morgan, v februarju 1. 1908.

"Kol je močnejši kot ustava!" — Schmittberger, policijski inšpektor v New Yorku v policijskih izgrehah na Union Square 28. marca 1908.

Dogodek v starem in sedanjem veku. Človek obožovan s sekuro hiti mimo Sokrata in vpije: — Primate ga! Primate ga! Morilec je! Stari modrijan se ne zmeni za ta krik in mirno nadaljuje svojo pot.

— Tepec, zakriči človek obožovan s sekuro, zakaj ga nisi prijel. Povedal sem ti, da je morilec. — Morilec? Kaj je morilec? — Bedak! Človek, ki mori in kolje.

— Ah, mesar! — Ne, neumnež! Človek, ki vbiha. — Aha, vojak! — Ne, ne! To je človek, ki vbiha v mirnem času. — Ze vem, Rabelj! — Ne, ne in ne! To je človek, ki umori drugega v hiši. — Morda zdravnik?

— Ne, prismođa. S teboj se ne more govoriti pametno.

Dva tisoč let kasneje stojim ob cestnem voglu in premišljuje, kje bi dobil delo. Kar pridrvi mimo človek, kazoč s prtom v daljavo in kriči: — Primate ga! To je socialist.

Pomilovalno pogledom kričoča in se obrnem v stran. — Budalo neumno, ali žuješ, zavpije človek, zakaj ne primiš socialisti? To je človek, ki se norčuje iz države in autoritete.

— Ej, že vem, Kapitalist. — Kaj se! Ti prismojena, živa neumnost. To je navadna baraba, ki noče delati, igra karte za visok denar, se klati po nesramnih in razupitih hišah, sploh zanemarija svojo družino in živi po geslu: Vino, ženske in konjske dirke.

— Zdad pa že vem, To je aristokrat — grof, baron, knez, kralj ali cesar. — Ne! Ne! Ali se ti meša prismođa zabita? To je človek, ki laže, obljubljuje ljudem raj, samo da živi dobro na ljudske stroške.

— Sedaj pa vganem. To je častnik, ki je v svojem sreč kapitalist, v častniku pa vpije, da se žrtvuje za narod. Če ni ta, je pa slab duhovnik, ki izrablja vero v politične svrhe.

— Ne bodi neumen! To je človek, ki hoče priboriti vsi svet in če je treba tudi s potoki krvi. — Aha! Zdad pa razumem. To je diplomat.

— Ne in ne! Ti si bedak, ki ne ve nič. To je človek, človek — No, to je človek, ki — Zbežal je in besede so mu obtičale v grlu. Jaz sem pa obstal na voglu in razmišljal in razmišljal kakšna podla sredstva rabijo nasprotniki socializma, da bi vbihi resnice.

Novodobni Plato.

ZRNCA.

Kdor drži ljudi v temi, ta ne pozna svetlobe. Duhovni so na tej stopinji.

Duhovni že blizo dvatisoč let izkoriščajo Kristovo smrt na križu. Zakaj? Zato, ker jim vedno pridigane o njegovih ranah in smrti nese dobro in brezdelno življenje.

Kapitalistični list laže kadar zine. Resnice pove le takrat, kadar se zmoti.

V sedanjem času delati čez čas (overtime), pomeni "skabat". (Seattle Union Record.)

Socializem se je rodil isti čas, kot stroji. Stroji so vzeli delavcem delo, a brezposelnih delavci morajo sedaj s pomočjo socializma pa vzeti stroje.

Socialistična stranka protestuje, da se v slučaju obožujejo proletarce, ki nimajo ne doma niti svoje dežele. Kaj naj torej branijo pred "sovražnikom"?

Zganje delajo tudi iz starih čunjev. Svoje izdelovalce obleče zganje v elegantne obleke. — a pivce, ki ga uživajo, pa v čunje. Ivan Solar.

RAZREDNI BOJ.

Ljudje so razdeljeni v dve skupini: ena, ktera se znoji, da zasluži denar, a druga, ktera se znoji, da zapravi denar.

Interesi delavca in kapitalista si nasprotujejo med seboj. Kapitalist pravi: Delati je kravno in pri tem si mi — zjati delo množi moje bogastvo.

Delavec pravi: Delo, ki koristi drugim, je za mene robstvo. Kapitalist gleda na delavca, kakor na kakšen stroj, kteremu se daje malo mazila, da se ne ustavi.

Delavec pa misli, da je tudi on človek, in kot tak ima vse pravice za uživanje življenjskih dobrot.

S temi besedami povedani so vsi vzroki razrednega boja. Delavec iščejo skrajšanje delavnega časa in povečanje plače; delodajalec pa nečijo pristati na te zahteve, kajti to bi ranilo njih profite.

Kapitalisti imajo v svojih rokah bogastvo, oboženo silo in zakone. Delavec pa nimajo drugega kot svoje delavno moč.

Delavec se organizuje, da združi svoje moči, kar si ne morejo ostroiti kot pojedini; oni zamorejo ob volitvah s svojimi glasovi zdrobiti politični vpliv kapitalistov in spremeniti zakone v svoje koristi.

Delavec se organizuje v politične, strokovne in konsumne organizacije, in te so orožje njih razrednega boja, orožje, ktero bo kapitalizmu zavdalo smrtni udarec in ktero bodo spremenilo današnji kapitalistični družbo v družbo enakosti, bratstva in svobode!

Ej, ta politika Rooseveltova! Kdo je ne uganem? Kako izvrstno si zmojo gladiti pot za predsedniške volitve! Obravnavava proti sodr. Warrenu, predsedniku "Appeal to Reason", ki bi se imela prijeti v zvežem s sodnikom v Fort Scott, Kans., predzadnji ponedeljek, je priloženo za sredi novembra t. l. Plutokratije dobro vedo, da bi s to obravnavo ali celo z ob-sodbo Warrenu razburili vse proletarske sile v Ameriki. Razburili bi volivce — in to bi škodilo. Zato so odložili obravnavo. Ampak to še ni vse. Predsednik Roosevelt je pred nekaj dnevi naročil zvežnemu pokrajinskemu pravniku S. Snu v Chicagu, da z vsemi možni vojn naprej tožbe proti Standard Oil Co. Tistih 29 milijon dolarjev je treba sedaj iztirjati. O, kakšen prijatelj pravice in kakšen nasprotnik požrešnih trustov se je sedaj pokazal Roosevelt! Komaj je čakal ugodnega časa, da je pokazal svoje "dobro srce" za delavstvo! Toda to ne sme motiti razredne zavodnih delavcev. Še več! Usoda sodraga Warrenja je sedaj v njihovih rokah. Ako dobi v jeseni socialistični kandidat za predsednika en milijon glasov — sodr. Warren ne bo delo treba iti več k sodni obravnavi.

Dolžnost vsakega socialistja je, podpirati svoje časopise. Agitirajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

Podpirajte socialistično časopisje! Naročajte, čitajte in širite "Proletarca"! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radniško Stražo".

ro kdo ima ali če sploh nima nobene. Ako kdo misli, da je potrebno vrjeti, kar nečijo duhovni te ali one verske sekte, svobodno mu.

Pač pa smo socialisti proti eorvenim kapitalistom. Teh prav nič ne ločimo od posvetnih. Kdor izkorišča delavsko ljudstvo, izžema iz njega kapital in na njegove stroške brezdelno živi, temu ve-lja naš boj. Mi priznavamo, da katoliški kapitalist ravno tako izkorišča in ropu katoliškega delavca, kakor izkorišča in ropu židovski kapitalist židovskega delavca. Čeprav, in to brez izjeme vsaka, je v službi kapitalizma, in kterikoli duhovnen simpatizira z razredno zavodnimi delavci, ta je kmalo "neželjen" v duhovniški kasti.

Socialistinja izvoljena v municipalni svet.

Iz Pariza poročajo, da je bila pri municipalnih volitvah na Francoskem 4 t. m. izvoljena v municipalni svet tudi socialistinja kandidatinja Mlle. Jeanne Latue. Dobila je 900 glasov dočim je dobil njen nasprotnik Paul Escudier samo 350 glasov. Latue bo morala sedaj aplikirati na državni svet če bode hotela zasedeti priborjeno mesto, kajti francoski zakon še ne dopušča ženam političnih uradov.

VI. Socializem in vera. To je pereče vprašanje! Marsikateri zaveden delavec in zavedna delavka bi bila rada pri socialistični stranki, a vera, ta jim ne da spati.

Bodi se enkrat povedano, da socializem kot bistven nauk, nima nič opraviti z vero. Vera bodi privratna stvar posameznika. Socialistična vera ne da nič, kakšno ve-

JUNGLE

Angleški sjeaal Upton Sinclair. Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil Jože Zavrtaik

(Copyright, 1905, 1906, by Upton Sinclair)

(Nadaljevanje.)

Drugo jutro naj se le oglašijo in prepisi bodo gotovi. Ti prepisi — Jurgis je vedel, da je treba tukaj največ opreznosti, vendar se pa ni mogel vdeležiti sklepe kupčije. Vsak mu je rekel, da ne bo dobil nikdar prostega dneva, da s takim vprašanjem že lahko zgrubi delo. Prepustiti je moral vse ženskam in Szedvilasu, ki je obljubil, da pojde z njimi. Jurgis se je trudil ves večer, da bi jim razložil resni položaj. Sedaj so izlekli denar iz skrivališče v svoji obleki in ga dajali v majhno vrečko, katero so prilihi na krilo tete Elzbiete. Zgodaj zjutraj so šli na pot. Jurgis jih je tako podučeval in opozarjal na pretečo nevarnosti, da so ženske prebledele in se pripravile vsi vstrah, ki je bil trgovce. Agent je imel že vse upravljenjo. Povabil jih je, da se vsedejo in prečitajo pogodbo.

Szedvilas je čital — zelo mučno delo za njega, med katerim se je agent igral s prsti po pisalni mizi. Teta Elzbieta je bila v taki zadregi, da so ji stali debele znojne kaplje na čelu. Ali ne dokazuje, da dvomijo v poštenost gospoda, ker Szedvilas čita pogodbo? Jokubas je čital dalje in dalje in kmalu se je pokazalo, da je imel prav, če je dvomil o poštenosti agenta. Strašen sum se je porodil v njegovih možganih. To sploh ni bila kupna pogodba, kolikor je on razumel o tem. V pogodbi je bilo pisano le o najemščini za hišo. Vse te tuje izraze je človek le težko razumel, posebno temen je bil tale odstavek: "Plačnik prvega obroka se zaveže plačevati obresti od drugega obroka!" — potem zopet mesečne obresti za 8 let in 4 mesece po 12 dolarjev. Szedvilas je snel očala in pogledal agenta ter ga vprašal, kaj misli s tem.

Agent je bil zelo prijazen in je pojasneval, da je to le navadna forma; vedno se tako dela, ker se oddaja lastnino le v najem. Poskušal jim je tolmačiti prihodnji odstavek, toda Szedvilas se ni dal ločiti od besede "obresti". Pokazal je to besedo teti Elzbieti, ki se je silno prestrašila; padlo ji je v glavo, da pred devetimi leti ne bodo gospodarili hiše. Agent je zopet prišel prigravjati. Zaman! Teta Elzbieta si je predobro zapomnila besede Jurgisa: "Ako ni kaj v redu, pojdi k advokatu!" Bil je hud trenutek za njo. Pobjedila je in sklenila roki. S tresočim glasom je povedala svoje mnenje.

Jokubas je tolmačil njene besede. Pričakovala je, da se bo agent razsrdil. Kaj se! Poudil ji je, da gre sam po nje, toda to namudbo je teta odklonila. Dolgo je iskala moža, ki ni v zvezi z agentom. Toda, glej smolo — ko se je po preteku ure vrnila z advokatom, so silali, da je agenta pozdravil s kristnim imenom.

Občutili so, da se zagnali vse. Sedeli so kot obtoženci, ki pričakujejo smirne obsodbe. Pomagati si niso mogli, bili so v pasti. Advokat je prebral pogodbo in povedal Szedvilasu, da je vse v redu. Pogodba je bila tako spisana, kot so spisane vse pogodbe pri enakih kapeljah. "Kakšna je cena v pogodbi?" je vprašal stari mož. "300 dolarjev v gotovini kot predujem, ostali dolg se pa plačujejo po 12 dolarjev na mesec dokler ni plačana svota 1500 dolarjev."

"To je v redu. Ali se s to svoto plača hiša, zemljišče, sploh vse?" "Da," je odgovoril advokat in pokazal v pogodbi na mesto, kjer je bilo to zapisano.

"To je v redu brez zavijanja! Sretnašni ljudje so in nimajo drugega imetka na svetu. Če so zavijanja v pogodbi, tedaj so zgrebali vse. Szedvilas je stavlil vprašanje za vprašanjem, ženske so ga pa napeto gledale. Razumelo niso nič, toda vedele so, da je njih osoda v njegovih rokah. Ko so bila vsa vprašanja končana, ko se je približal trenutek podpisati ali odkloniti pogodbo, ni mogla uboga teta storiti drugega, kot vzdržati svoje solze. Jokubas je vprašal: ako hoče podpisati pogodbo; vprašal je dvakrat — kako naj odgovori, kdo ve, če advokat govori resnico, če ni v zvezi z agentom. Kako naj bi razodela svoj sum, kakšne izraze naj bi rabila? Vsi so jo gledali in čakali na njeno odločitev. Solze so ji zalile oči in prišla je brskati po križu, kjer je bil zašit dragocen denar.

Izlekla ga je in odvila prst možini. Ona je sedela v kotu — in se tresla, kot bi imela murzice; rada bi zakrivala — "past je," pa jo je nekaj tiščalo v grlu, da ni mogla dati glasu od sebe.

Teta Elzbieta je položila denar na mizo, agent ga je pa vzel in preštel. Napravil je pobotnico in ji predložil pogodbo. Teta je podpisala.

Agent se je nasmešnil in je vsem njižno segel v roko. Ona se je nekoliko še spominjala, da je advokat rekel, da mu gre en dolar — za njegovo delo, kar je provokiralo zopet debato. Plačali so tudi ta dolar in odšli na ulico. Teta je zmečkala pogodbo v roki, bila je vsled strahu tako razburjena, da je morala na pot počivati.

Prišli so domov na pol urty vsled prostane strahu. Ko je zvečer prišel Jurgis, se je zgodilo najhujše. Jurgis je takoj spoznal, da so jih ogoljufali. Putil si je lasje iz glave in klet, kot bi oborel. Prišel je, da hoče to noč umoriti agenta. Zgrabil je pogodbo in pohitel na Halsted ulico. Szedvilas je moral ostaviti večerjo in takoj oditi z njim k nekemu drugemu advokatu.

Ko sta vstopila v pisarno, se je advokat prestrašil, kajti Jurgis je bil tak kot bi zblaznel. Lasje so mu stali pokonci, njegove oči so pa bile krvave. Njegov prijatelj je razložil vse zadevo. Advokat je pričel čitati pogodbo. Jurgis se je pa tresel po vsem životu in držati se je moral za pisalno mizo.

Enkrat ali dvakrat je prenehal advokat s čitanjem in je nekaj vprašal Szedvilasa, kar Jurgis ni razumel, za to je srepo gledal advokata. Skušal je čitati v njegovem obrazu. Videl je, kako je advokat dvignil glavo in se smejal. Jurgis je težko sopeh. Advokat je nekaj povedal njegovemu prijatelju. Jurgis se je obrnil proti njemu — srečno je skoraj zastalo — in zaklical: "Kaj je?"

"Pravi, da je vse v redu," je tolmačil Szedvilas. "Vse v redu?" "Da, vse je v redu tako, kot mora biti."

Jurgis je odlegel in sedel je na stol. "Ali si res siguran?" je vprašal in si dal vsa vprašanja še enkrat prebrati. Od samega veselja je ponovno in ponovno vpraševal.

Da hišo so kupili, v resnici so jo kupili in sedaj je njih last. Treba je plačevati le obroke in vse je v redu. Jurgis je zakril obraz z rokama, ker je čutil, da ni silijo solze v oči. Sanega sebe je smatral za smešnega noreca. Pa saj je bil v takim strahu. Dasi je bil krepak dečko, je sedaj čutil, da nima toliko moči, da bi vstal; advokat je razložil, da se obresti zapiseane je formalno v pogodbi. Lastnina je toliko časa v njegovem, dokler ni plačan zadnji obrok. Dokler plačujejo obroke, jim živ krsť ne more do živega; hiša je njih lastnina.

Jurgis je bil tako vesel, da je pol dolarja, katerega je advokat zahteval za svoje delo, plačal brez ugovora. Hitel je domov, da bi družino razveselil s to novico. Ono je našel v nezavesti; otroci so jokali, sploh so bili vsi stanovniški silno razburjeni. Vsi so mislili, da je Jurgis odšel, da umori agenta. Ure so minule, predno je polegla razburjenost. V ti noči se je Jurgis večkrat prebudil in seminiže je čul Ono hiteti, njeno teta pa v bližnji sobi jokati.

V. Kupili so hišo — le neradi so verjeli, da se lahko preselijo v svojo hišo, kadar hočejo. Vedno so mislili le na hišo in na pohištvo, katero bo treba postaviti v sobe. Ker je imel poteči najemniški obrok pri Anieli v treh dneh, je bil treba skrbeti, da so o pravem času pripravljivi za selitev. Vporabili so vsako minuto, da bi sobe opravili tem okusnejše.

Kdor dela v klavninah, temu ni treba mnogo razmišljati kako bo rešil to nalogo. Treba mu je iti le na ulico in čitati lepake, na katerih se oznanjajo vse reči, ki jih potrebuje. In kako skrbni so ljudje za dobrobit drugih! Ako želi pušiti! Tedaj je Thomas Jeffersonova smodka za 5 centov priporočljiva. — Ako je preveč pušil? Tukaj mu priporočajo lek zoper pušenje — le desetkrat ga je treba zavžiti in človek je zdrav. Vse, vse, kar je človek potreboval za življenje, je

lahko našel naslikano v kričeih barvah in popisano z velikimi črkami na lepkih.

Na drugem letaku je zopet čitati: "Je li vaša žena bleda? So počuti slabo in težko opravlja gospodinjstva dela? Zakaj ji ne po-ste, da naj poskusiti dr. Lanahanovega ohranitve življenja?" Na tretjem: "Ne bodi stor. Rabi zdravilo Goliatovega paleca. Kupi takoj, poskusiti!" Na četrtem je zopet: "Kupi Eureka čevlje za dva dol-rija in pol, ako hočeš imeti zdrave noge!"

Med temi različnimi lepaki je vzbudil pozornost družine lepaka, krasno podoba. Naslikana sta bila dva majhna in nežna ptička, ki gradila gnezdo. Marija je naprosila neko znanco, da ji raztolmači, sede pod gnezdom. Znanca ji je tolmačila — "proskrebi gnezdo perjem", kar pomeni, da lahko dobi hišno opravo za štiri sobe za samo nizko ceno: 75 dolarjev. Najvažnejše na lepaku je pa bilo, da treba plačati malekostono svotico kot predujem, drugo pa v obroč. Naši prijatelji so sedaj nujno rabili nekaj pohištva. Temu se so mogli izogniti. Njih denarni pribiranki so se tako znižali, da po niso mogli spati vsled skrbi. Kad tega je bila ponudba za nakup pohištva na obroke prava rešitev za družino. Seve je bilo mnogo stvari in teta Elzbieta je morala tudi podpisati pogodbo. Ali nekoga čera je Jurgis prinesel veselo vest, da je pohištvo že v hiši; štirje si za srednjo sobo, trije kosi za spalno sobo, miza in štirje stoli prava za umivanje, na kateri so bile slikane rdeče rože, kuhinjska oprava itd. Nekaj posode je bilo razbite, katero je Ona drugo je zamenjala. Obljubili so jim poslati tri skleda za omako, poslali so le dve. Ali je menil Jurgis, da ga skušajo odsepariti?

Drugi dan so se preselili v novo hišo. Ko so možje prišli v hišo, so večerjali pri Anieli, potem pa prenesli svoje reči na novo mesto. Pot se je dala prehoditi komaj v pol uri; Jurgis je je to noč prečel dvakrat in vsakikrat je nesel težko breme slavnice, odeje, blaga in vrese, ki so bile natlačene z obleko. V vsakem drugem mestu zun Chicago bi bil v nevarnosti, da ga arretirajo. Polica v klavnini okraju je bil menda že navajen takih selitev. V hiši je bilo sedaj prijetno, ker je stalo pohištvo v sobah. Bil je res dom z udobnostjo kakor je bilo tiskano na lepaku. Ona je pisala vesolja. Z Marijo poljali Jurgisa iz sobe v sobo, vsodile sta se na vsak stol in zahteli da Jurgis stari isto. Stal je začel pokati pod njegovo težko žensko zakrčialo tako glasno, da sta zbudili otroke in spravili vse v hišo noge. Dasi so bili vsi trudni, vendar sta Jurgis in Ona še dolgo in la v sobi. Saj se je imela vsotiti njuna poroka, ko si pribiranka kaj denarja. To je njiju dom — ta majhna soba njuna lastnina.

V hiši je vladala sedaj neizrečna zadovoljivost. Res niso imeli denarja za veselje in zabavo, ali Ona je bila srečna, ako je kupiti tudi najpotrebnejše reči. Kupovala je vedno zvečer, ma če se je šlo tudi za pol tuceta čunjev deset centov samo da jo je spremljal. V soboto zvečer sta prinesla težko korbo in sta rešila, lozila po mizi. Vsi so stručni, otroci so ležli na stoli ali pa po tleh jih dvignje kvicilo. Tu je bil sladkor, sol, čaj, skatija na posoda za mleko, krtače, čevlji za drugorojenčka, posoda z oči hladivo in žebli. Te zadnje je bilo treba zabiti v stene v kuhinji in spalnici. Pri vsakem žebju so se posvetovovali, kam se ga naj bide. Jurgis je poskusil ključivo in se je ranil, ker je ključivo premajhno. Skoraj bi se bil razjezil, ker mu je Ona obrnila, da vidi 15 centov več za večje ključivo. Poskusiti je morala sedaj ona. Ubrala se je takoj po palcu in je silno zakrčiala, zakar Jurgis poljubil palca, ko so končno vsi poskusili zabijati žebli, bili žebli tudi zabiti. Jurgis je prinesel še velik zaboj domačih narodel, da tudi on prinese enega druge večer. Iz teh zab so napravili omare, katere so postavili v spalno sobo. Mizo so staveli v kuhinjo, obodavdoma je pa služila za spalnico teta Elzbieta in otrokom. Teta in dva najmlajša otroka so spali na eni postelji, trije pa na slavnici na tleh. Ona in sostična sta vlekli nico v srednjo sobo in tam spali. Treje možki in najstarejši de-četa so spali v spalnici kar na tleh tako sladko, da je morala teta zadržati na šest trkati na vrata, da jih je zbudila. Za zjutraj je pravila velik lonec črne kave, zmel oves, kuhane klobasice in h. Za južino jim je dala s seboj na majhne kose narezan kruh, namez mastjo — za surovo maslo ni bilo denarja — malo čebule in

Jurgis se je dogledvalo, da je še le sedaj pričel resno delati, da je moral rabiti vse svoje moč. Ko je s svo prijatelji stal na galeriji in opazoval delo v klavnini, se je čudil lavenju, ki so delali kot stroji. Takrat si misli, da je to delo pomno, pripoznal je kelo, ko so tudi njega uvrstili med te delavce. Je moral delavce rabiti svoje svoje moč od ranega jutra, ko je prvi vol, pa do opolne, ko je zatula parna pisalnika in zopet pol ene ure pa do — kdo ve do kdaj — do ktere ure zvečer. To imel delavce tudi trenotke počitka — rabiti je moral oči, roki, možgane pri tem napornem delu. Jurgis je opazil, na kakšen an so delavce pri tem delu prizganja. Nekateri delavci so s svojo nra-žjo ročnostjo prizganjali druge. To so bili najboljše plačani delci in ki so se meniali večkrat. Take neumne delavce je bilo lahko do-Dehiti so pod nadzorstvom prizgančev kot blazniči. Takšno so imenovali "prizganjanje druhal". Kdor ni mogel vstrajati lahko odšel, saj jih je na stotine prosilo prod vrati, da se z n poskuski.

Jurgis je bil zadovoljen z delom. Vsaj mu ni bilo treba skakati, sati in točti z rokami kot pri prišnem delu. Samemu sebi se je žal, kadar je prišla vrsta na njega in če je mogel vjeti prijazen glas prizgančev. Njegovo delo ni bilo prijetno, pač pa koristno, saj pa zahteva delavec boljšega v svojem življenju kot koristno — če dobiva za njega dobro plačo.

Tako je mislil in govoril Jurgis. Ali kmalu je opazil, da njeg sodelavci mislijo drugače o stvari. Čutili so prizgančev in lastn — čutili so klavnice, mesto, sploh vse. Kveli so otroke in žene. Če je Jurgis vprašal, zakaj se jezijo, so postali nezaupni in so mu re- "Le počakaj. Saj si tukaj, boš že sam spoznal, zakaj."

Nikogar pa Jurgis ni mogel razumeti, zakaj se delavci dra- v unijah. O unijah ni imel niti pojma. Razložiti so mu morali se delavci radi tega družijo v unijah, da se bojujejo za svoje pravice. Jurgis je vprašal kakšne so te pravice — vprašal je odkritoser-ber in vedel kaj je pravica. Pri takih navirnih vprašanjih je njim sodelavcem potekla nit potrpežljivosti in imenovali so ga na Nekega dne je prišel k njemu organizator unije klavninih delav- po narodnosti free, ki je govoril le slabo litvinski jezik in mu govarjal, naj se vpiše v unijo. Ker je bilo vse pripravljeno za unijo je prišel groziti. Te groznje so pa razkalele Jurgisa in pov- je imen, da bo bo treba več kot enega free, ako ga hočejo prisiliti, bi se vpišal v unijo. Se le polagoma je Jurgis razumel, kaj namen ima unija; prizganjsko delo se mora odstraniti! Organi-rani delavci so storiili vse, kar je bilo v njih moči, da bi se de- pešneje, ker je bilo mnogo delavcev, ki teno napornemu in najhujšemu delu niso bili kos. Jurgisu pa tako ideje niso všeč. Večkrat je razmišljal, če so drugi delavci kaj vredni, li lahko delajo, kot dela on. Če pa za tako delo niso, naj si poiš- delo drugod. Jurgis ni čital knjig in ni znal izgovoriti bes- "laissez-faire"; hotel je pa toliko po svetu, da je vedel, da je v človek odgovoren le za samega sebe.

Mi vemo, da so živi misleci in navadni ljudje, ki so prišli na bank Malthusa, vendar so pa podpirali dobrotno društvo lačne siromake. Tako je bilo tudi z Jurgisem, ki ni bil priste- za prekmuške ideje, vendar je pa taval pobit okoli, ker je njo- gao v klavninah povsod prosjačil za delo, a ga ni dobil. Stari- lanas je delal izza otročje dobe; dvajset let star je pobegnil z- mo, ker ga je oče prestopel, ker se je hotel učiti čitati. Bil je ve- priden in zanesljiv delavec; delodajalec ga je lahko pustil te- in mesece samega, če mu je jasno povedal, kaj ima storiti. Se je bil tu — pobit na duši in telesu, ki je istotako zaman iskal ni- ga kota kot bolan pes. Imel je dom, tudi skrbeli so za njega, še nikdar ne dobil dela dočim je pa včasih vseno njegov sin mu- da bi bilo lahko drugače. Antanas Rudkus je bil že v vseh klavninah v klavninskem okraju; zjutraj je stal med brezposleci, kler mu n ipoljeju zaukazal, da naj gre domov. Iskal je delo v prodajalnah in gostinah v bližini, ali povsod so ga spodili, pon- pa so preklinjali in zmerjali.

(Dalje prihodnje.)

SOCIALIZEM IN ŽENA.

ODGOVOR NA VPRAŠANJA. (Konec.)

V. Potreba politične organizacije.

To vprašanje smo deloma že rešili v začetku našega odgovora pod rubriko "Ženska politika". Tam smo rekli, da socialistična politika seznanja ženo s sedanjim korumpiranim družabnim sistemom in da se mora žena ravno tako boriti za svojo politično in gospodarsko svobodo, ktero ji obeta socializem, kakor moč.

Nunen ženskih socialističnih klubov je: družiti razredno zavodne delavke, jih vtrjati v socialističnem prepričanju in izobraževati.

Žena se ni zato socialistinja, če je njen mož socialist, kakor ni tudi vsak še socialist če si pripne socialistični znak na prsi. Res je, da mnog sodrug podučei svojo ženo o socializmu, največje na svoje i- deje, da misli in simpatizira z njim — kar je tudi dolžnost vsakega socialistja — ali s tem še ni zadoščeno. Žena, ki hoče koristiti socializmu, se mora boriti poleg moža, iti mora na polje agitacije, vstopiti mora v stranko. V stranki, ktero tvorijo klubi, ima priliko srečati se s sodruginjami in sodrugi, ki so bogatejši na znanju socializma in v dotiki s temi se ji razširi duševno obzorje in vtrdi

prepričanje. Sploh socialistično organizirane proletarke imajo od- prto pot do izobrazbe in spozna- vanja razrednega boja, kar je glavni pogoj za razumevanje socia- lizma.

Delavci in delavke, ki se zave- daje svojega razreda in izkorišča- nja po kapitalističnem razredu, se morajo odprto boriti proti iz- koriščujočemu razredu in vsem elementom ki so na strani tega razreda. Vspeli tega boja pa zavisi od organizacije. Le organizirani delavci in delavke zamorejo nekaj storiti in le potom organi- zacije bode socializem porazil da- našnji kapitalistični sistem.

Zato je potrebno, da se organi- zujejo delavci in delavke, zavedni proletarci in proletarke, ne glede na narodnost in versko prepriča- nje, v socialistična politična dru- štva.

VI. Socializem in vera.

To je pereče vprašanje! Marsi- kteri zaveden delavec in zavedna